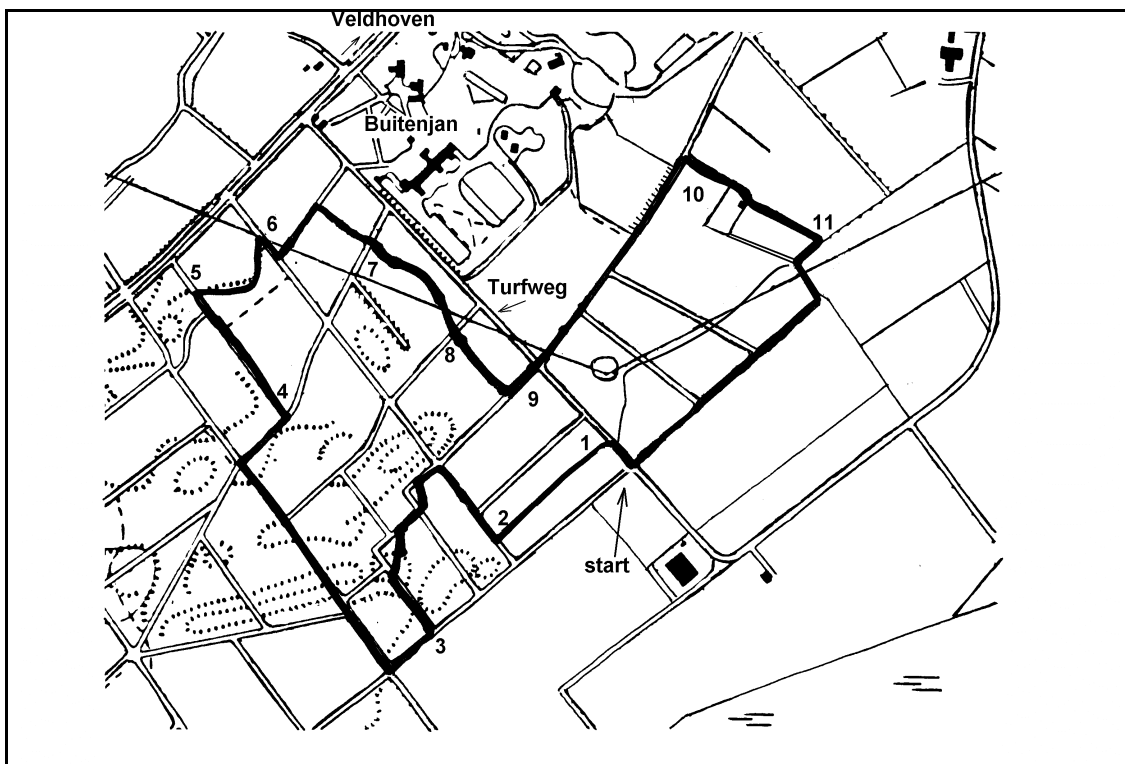
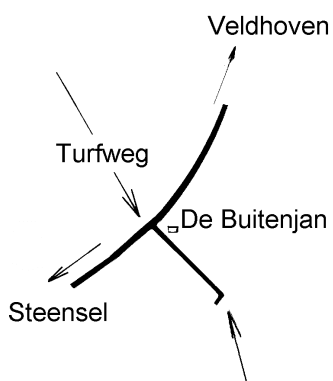

Wandeling in de "Sprankelsche Bossen" Veldhoven

Lengte 3,5 km.

IVN Vereniging voor natuur- en milieu-educatie
Afdeling Veldhoven/Vessem

De tekst beschrijft, wat er te zien is, als u de ingetekende route wandelt. In het terrein is het pad te herkennen aan aan groene bordjes op een paal met schuine kop. De richting van de schuine kop wijst in de richting van de wandeling

LET OP: Onderweg ziet U ook groene pijlen met de letters IVN. Deze tekens moet u niet volgen, want zij hebben betrekking op een fietsroute.

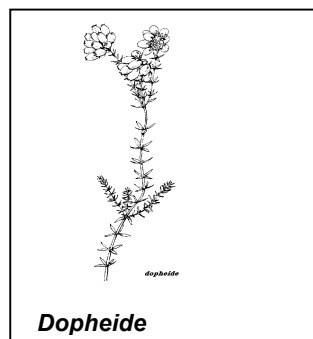
Het gebied "De Sprankel", waar de wandeling is gesitueerd (ten zuiden van de weg Veldhoven-Steensel), is archeologisch gezien erg waardevol. In de vorige eeuw ontdekte men hier grafheuvels. Voor het behoud van de heuvels worden ze vrij gehouden van bomen en struiken en zijn de wandelpaden zodanig aangelegd, dat de heuvels worden ontzien. Hier graasden in voorgaande eeuwen schapen op de heide. Schapen die de boeren van toen aan mest hielpen voor hun akkers. Toen rond 1900 de kunstmest werd ontdekt, kon men op grote schaal de heide ontginnen en geschikt maken voor akkerbouw. Die stukken heide, die niet werden ontgonnen, raakten al snel weer bebost. In de namen "Heersche Heide" en "Heerscheheideweg" vinden we nog iets terug van de vergane glorie van de heidevelden. Naast de historisch waardevolle elementen, zult u tijdens de wandeling ook een rijke variatie aan naaldhout tegenkomen.

De wandeling start aan de Turfweg, op het kaartje op de volgende bladzijde aangegeven met een pijl. De nummers in de beschrijving komt u tegen op de plaatsen, zoals die op de kaart zijn aangegeven.

1 Het begin van de wandeling voert ons langs een rij berken, gemakkelijk te herkennen aan hun witte bast. Op het eind van dit pad gaan we rechts. Toen lang geleden onze verre voorouders zich hier vestigden, vonden ze er een natuurlijk bos van voornamelijk eik en berk. Om er akkergrond van te maken kapten ze het bos of brandden het af. Het gebruik van mest kenden ze niet, zodat na enkele jaren zo'n akkertje uitgemergeld was, omdat alle voedsel aan de bodem was onttrokken. Er werd dan weer een ander stuk bos gerooid! Op de verlaten akkers zag een andere plant zijn kans schoon: de

heide, op droge plaatsen de **struikheide** en op nattere plaatsen de **dopheide**. Langzamerhand ontstonden zo onafzienbare heidevelden die nog tot in het begin van deze eeuw bestonden!

Het rooibouwsysteem hield pas op, toen men ontdekte, dat de mest van het vee de akkers vruchtbaar kon maken. Geleidelijk werden weer kleine stukjes van de heide door de boeren ontgonnen en de akkertjes werden bemest met schapenmest.

2 Hier gaat het pad door een bos van grove dennen en het brengt ons op een hoog gelegen stuk met jonge aanplant. Veel van de bossen op de vroegere heidevelden zijn door de mens aangeplant (vooral in de dertiger jaren in het kader van de werkverschaffing). Zo ook in ons wandelgebied waar we veel grove dennen vinden, maar ook douglasspar en hemlockspar. Daartussen of apart zijn zomereik, berk en nog een aantal andere soorten loofbomen en struiken, gedeeltelijk komen "aanwaaien", gedeeltelijk ook aangeplant, bijvoorbeeld de Amerikaanse eik, de tamme kastanje en de ratelpopulier. We lopen tussen de boompjes (in 1991 aangeplant) richting Heerscheheideweg. Voor ons liggen akkers die aflopen naar het gebied genoemd "Groot Goor". Het gebied "De Sprankel" ligt hoog en droog. Het is hier bijna 3 meter hoger dan in het moerassige Groot Goor. De namen Goor, Goren of Goorkens worden overigens vaker aan moerasgebieden gegeven.

3 We vervolgen onze weg over de Heerscheheideweg, maar gaan bij het eerste pad weer rechtsaf. De grote loofbomen rechts zijn beuken.

Hier komt de **eekhoorn** voor. Lenig klautert hij over de dunste takjes op zoek naar voedsel.

Zijn nest maakt hij in een boom. Om te overleven heeft de eekhoorn het bos nodig, liefst met verschillende soorten bomen, die hem het hele jaar door voedsel leveren:

zaad van de dennen in de winter, malse knoppen in het voorjaar, sappige twijgen en vruchten in de zomer en noten in de herfst. Ook eet hij wormen, insectenlarven en jonge vogeltjes. We lopen over stuifheuvels tot aan het verharde fietspad. Hier gaan we rechtsaf. Aan de linkerkant zien we weer een rij berken, die hier ook dienst doet als brandsingel. Loofhout vat minder gemakkelijk vlam dan naaldhout. In geval van brand slaat het vuur dan niet zo snel over naar andere percelen. Aan de rechterkant staan **Tamme kastanjes**. Deze kastanjes met

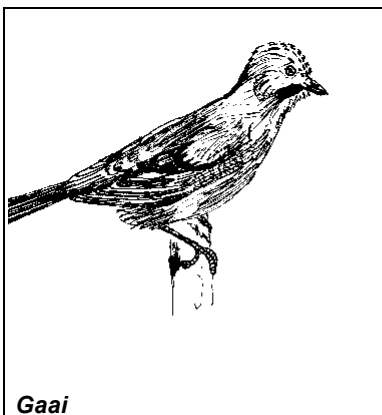

hun eetbare vruchten hebben langwerpige, grofgetande bladeren. De boom werd waarschijnlijk door de Romeinen naar Midden- en West-Europa gebracht. Hoewel tamme kastanjes heel grote bomen kunnen worden, vinden we ze hier vanwege het klimaat meer als struiken. De stekelige omhulsels van de vrucht beschermen de vruchten. Pas als de kastanjes rijp zijn, gaat de bast open en vallen ze eruit.

Tamme kastanje

Op zijn manier helpt de **Gaai** mee aan de verspreiding van

Gaai

bomen. In de herfst vliegt hij af en aan met eikels. Hij verstoopt wel tot 6000 eikels in de grond als reserve voor de komende winter. Natuurlijk kan hij niet al zijn voorraadkammers terugvinden en zodoende...

4 We lopen maar een klein stukje over het fietspad en gaan de eerste weg links in. Aan de rechterkant zien we weer de grove den, links douglasspar en verderop hemlockspar. Tussen de naaldbomen zien we hier de lijsterbes en de **Amerikaanse vogelkers**.

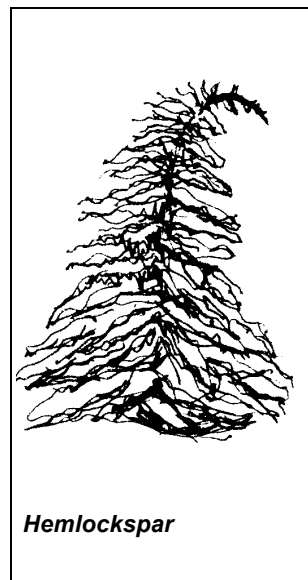
Amerikaanse vogelkers

De Amerikaanse vogelkers is hier zeker niet door mensen geplant! Die Amerikanen kunnen we herkennen aan zijn langwerpige, glimmende blad. Hij is uit Noord-Amerika ingevoerd in een poging om de bodem in onze naaldbossen te verbeteren.

Hij verspreidt zich zeer snel, o.a. via uitwerpselen van vogels en neemt door zijn dichte bladerdak het licht weg voor andere planten. Kortom: de naam "bospest" is beslist gerechtvaardigd.

5 Voor de paal gaan we rechtsaf het smalle slingerpad in.

Probeer hier het verschil maar eens te ontdekken tussen de douglasspar (rechts) en de hemlockspar (links). De **hemlockspar** kunnen we herkennen aan zijn naalden van ongelijke lengte aan dezelfde twijg. De top hangt typisch voorover, alsof de boom uitgedroogd is. Het is een mooie boom, die ook daarom aangeplant wordt.

Hemlockspar

De hemlockspar, ook wel scheerlingden genoemd, heeft opvallend kleine kegeltjes.

Verderop zien we aan de rechterkant een gerestaureerde grafheuvel.

6 We gaan rechtsaf en meteen weer links onder de hoogspanningsleiding door. Overal zien we hier de Amerikaanse eik groeien. Ook in dit bos komt de in 1987 nog zeldzame **eikenprocessierups** voor. De rupsen van deze nachtvlinder hebben brandharen, die huid-, oog- en luchtwegirritaties kunnen veroorzaken. De rupsen leven in spinsels

Nest en vlinder Eikenprocessierups

op de stammen van voornamelijk eiken en gaan 's nachts in processie op weg naar hun voedsel: eikenblad.

We gaan nu rechtsaf over een pad dat ons langs verscheidene grafheuvels voert. Deze stammen waarschijnlijk uit de Midden-Bronstijd (1300-1100 voor Chr.).

7 We steken weer de weg (met fietspad) over. Hier wandelend is soms al van verre de roffel te horen van de **specht**, die zo zijn aanwezigheid verraad. Als we goed kijken, kunnen we de spechtenholten ontdekken, vooral in de eiken. In naaldbomen maken spechten niet graag een hol, wellicht vanwege de kleverige hars

Spechten leven van allerlei insecten, die onder de schors en in het hout van - vooral dode - bomen leven.

Aan de boom geklemd en steunend op zijn staart haalt hij met zijn lange tong de insecten van achter de boomschors.

De grote bonte specht eet ook veel zaden van naaldbomen. Hij klemt dan een dennenkegel of sparappel in een takvork en hakt de zaadjes tevoorschijn. Vaak gebruikt hij dezelfde hakplaats. Zo'n plek noemen we "spechtensmidse".

De groene specht zoekt zijn voedsel in mieren-nesten. De spechtenholten worden vaak gekraakt door spreeuwen, kauwen, holenduiven en soms ook zoogdieren.

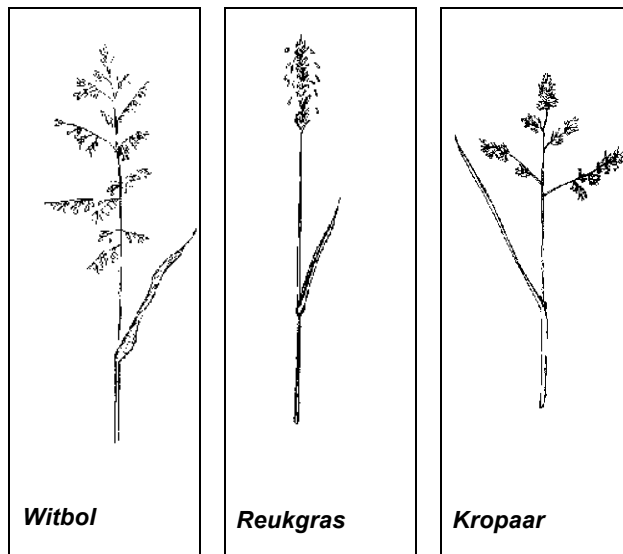
8 We steken een pad over en vervolgen de weg door een stukje dichtbegroeid bos.

9 We houden links aan en steken de Turfweg over. Let op !! Rechts zien we een bos met grove dennen en een heideveld onder de hoogspanning. Eens was dit de Heersche Heide. We lopen de weg af tot de akkers.

10 Hier gaan we rechtsaf.

11 Tot we weer bij het beginpunt zijn aangekomen, houden we rechts van ons het bos en links de akkers. Tegen de bosrand staan zomereiken. Tenslotte ziet u in de berm nog grassen, waaronder het **reukgras**, dat vaag naar karamel ruikt (geeft pasgemaaid hooi zijn geur). De aar is plat en ongeveer 6 centimeter lang. Ook de **kroopaar** is een algemeen gras, te herkennen aan zijn vertakte pluim. De **witbol** heeft zijn naam te danken aan een volle, witte pluim.

Voorbij de boerderij eindigt deze wandeling, die is uitgezet door de IVN-afdeling Veldhoven-Vessem in samenwerking met de gemeente Veldhoven.

Het IVN, **vereniging voor natuur- en milieu-educatie**, is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten.

Het doel van het IVN, opgericht in 1960, is het bevorderen van natuur- en milieubesef door het organiseren en stimuleren van educatieve activiteiten in de ruimste zin.

Het IVN is georganiseerd in plaatselijke afdelingen met plaatselijke en landelijke werkgroepen.

Onze IVN-afdeling Veldhoven/Vessem organiseert o.a. natuurcursussen voor beginners en gevorderden, begeleid wandelingen en fietstochten in de eigen omgeving, tentoonstellingen en weekends.

Tevens zijn er werkgroepen die zich onder meer bezig houden met scholenwerk, planten, water, vogels, landschap en milieu.

Eenieder die wil meewerken aan het verwezenlijken van de doelstellingen, kan lid worden.

Voor nadere informatie of een brochure over het IVN kunt u terecht bij het secretariaat van de IVN-afdeling Veldhoven/Vessem:

Ariespad 5
5503 EZ Veldhoven.

Verantwoording:

De wandeling is uitgezet en beschreven door de padenwerkgroep van de IVN-afdeling Veldhoven/Vessem.

De tekeningen zijn gemaakt door Tiny Vos.